

ODPADKI ZA OTROKE

Žare je na počitnicah na ekološkem otoku.

Odgovori!

Kaj je ekološki otok in čemu je namenjen?

Nariši pravi ekološki otok!

Kazalo

1. KAJ SO ODPADKI	4
1.1 LOČEVANJE ODPADKOV V ŠOLAH.....	6
1.2 KAKO LOČUJEMO ODPADKE PRI MALICI.....	7
2 VAJE – Odpadki.....	8
2.1 PREDELAVA NARAVNIH IN UMETNIH TKANIN.....	9

1. KAJ SO ODPADKI

Naštejte, kaj je pri vas doma odpadek!

Imate oblačila ali lepe čevlje, ki so vam premajhni?

Dogovorite se z vsemi oddelki v vrtcu ali šoli, da organizirate trgovino z rabljenimi oblačili, igračami, knjigami, čevlji in podobnim. Denar od prodanega blaga darujmo Rdečemu križu.

Odpadki so vse, kar ljudje več ne potrebujemo.

Oglejte si spodnjo sliko in zapis!

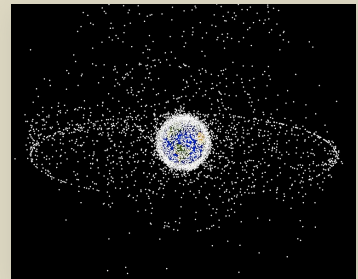
Slika: Odpadki so lahko tudi deli umetniške instalacije, ta je nastala iz delov motornih koles, ko je Paresh Maity razstavljal v Singapurju februarja 2011

Vir: <http://www.google.si/imgres?imgurl=http://fashionartisan.files.wordpress.com>

Izdelajte tudi vi umetniško skulpturo iz starih igračk–avtomobilčkov, figuric iz jajčk kinder!

VESOLJSKI ODPADKI

Vesoljski odpadki so večji ali manjši delci, ki ne služijo več svojemu namenu in krožijo v orbiti Zemlje. To so zpuščeni kosi vesoljske opreme in razbitine, nastale zaradi eksplozij, okvar ipd.

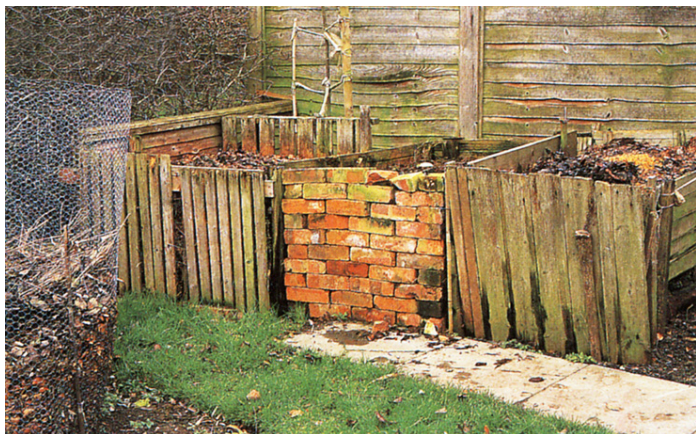

Slika: Smeti v vesolju, ki so posledica dejavnosti ljudi

Vir:

http://en.wikipedia.org/wiki/Space_debris

Ali poznate kompostnik? Na sosedovem vrtu je eden, podoben tem na sliki. Narejen je iz odpadnih desk in opek.

Slika: Kompostnik

Vir: <http://www.rozeinvrt.si/delo-na-vrtu/mojster-na-vrtu/kompostnik-bogastvo-odpadkov.html>

S kompostom dobi prst potrebna počasi topeča se hranila, mikroelemente, vlakna in delujoče bakterije – vse, kar potrebuje za svojo obnovo.

Na kompost odvržemo vse odmrle ali neuporabne rastline, za vrt in rože pa je boljši od kupljene prsti.

Se zavedamo, koliko odpadkov naredimo z mobilnimi telefoni in drugimi aparati, ki vsebujejo mnoge nevarne snovi?

Slika: Odvrženi mobilni telefoni

Vir: <http://24ur.com/novice/slovenija/znebite-se-starega-mobilnika.html>

KOMPOSTIRANJE

V naravi nastaja odpadki (odpadlo listje, veje, odmrle rastline in živali...), ki pa jih narava razgradi in snovi ponovno uporabi.

Če rastlinski odpad z vrta in organske odpadke iz kuhinje zbiramo na kupu, kjer sčasoma razpade, nastane kompost, ki ga uporabimo za obogatitev zemlje na vrtu.

RECIKLIRANJE

Recikliranje je predelava že uporabljenih, odpadnih snovi. Z recikliranjem zmanjšamo črpanje snovi iz narave, onesnaženje... Snovi, ki jih je mogoče reciklirati, so: steklo, papir, kovine, tkanine, elektronika (mobilni telefoni, računalniki) in plastika. Snovi, namenjene recikliranju, običajno pripeljejo v zbirni center, kjer jih sortirajo, očistijo in predelajo v material za nove izdelke, namenjene proizvodnji.

Odsluženi mobilnimi telefoni in druga elektronska oprema. Že samo s tem, da bi uvedli univerzalne polnilce, bi lahko privarčevali mnogo surovin in energije, tudi odpadkov bi bilo manj. Evropska skupnost ta ukrep že načrtuje.

V Sloveniji se uvaja ločeno zbiranje odpadkov. Veste, kako jih moramo ločevati?

1.1 LOČEVANJE ODPADKOV V ŠOLAH

V šolah (učilnicah, kuhinjah, na dvoriščih, igriščih, jedilnicah, telovadnicah, v laboratorijih ...) nastajajo različni odpadki (papir, žvečilni gumi, olupki banan, ostanki malic, plastenke, v katerih je bila pijača, baterije, pločevinke, jogurtovi lončki ...)

Ali veš, kako se ločuje odpadke?

Poglejmo!

Koš z rumenim pokrovom

Vanj sodijo organski – bio odpadki. Vanj odlagamo vse biološko razgradljive odpadke, kot so olupki sadja in zelenjave, ostanki kruha, slaščic, salame, siri ... V koš za biološke odpadke ne sodijo tekoči ostanki hrane!

Koš z zelenim pokrovom

Vanj sodi embalaža. V ta koš odlagajte prazno plastično embalažo, plastenke, kartonske embalaže za tekočine – TETRAPAK in pločevinke. Preden embalažo odvržete, jo stisnite, da zavzame čim manjši volumen!

Koš z modrim pokrovom

Vanj sodi papir. V koš odlagajte papir, lepenko, pisarniški material, embalažo iz kartona in papirja ter ves neuporaben papirnati material oziroma ostanke papirja. Preden embalažo odvržete, zlasti karton in večje kose papirja, jo razrežite na manjše kose ali zložite na primerno velikost! PAPIRJA NE MEČKAJTE!

Koš z belim pokrovom

Vanj vržemo nekoristne odpadke, ki ne sodijo v noben drug koš za ločeno zbiranje odpadkov.

NEVARNI ODPADKI

Za nevarne označujemo vse tiste odpadke, ki so izdelani iz katere od nevarnih snovi, vsebujejo težke kovine ali je z njimi treba ravnati na določen način.

Med takšne odpadke spadajo tudi: azbest, PCB, elektronski odpadki in PCT, odpadki iz proizvodnje TiO₂, odpadna olja, mineralna olja, baterije in akumulatorji z nevarnimi snovmi, gradbeni odpadki, izrabljene avtomobilske gume, odslužena motorna vozila, infektivni odpadki iz zdravstvene dejavnosti, klavnični odpadki in kužni material živalskega porekla ter živalski stranski proizvodi, biorazgradljivi organski kuhinjski odpadki, odpadna jedilna olja in masti, odpadna električna in elektronska oprema ter radioaktivni odpadki.

Nevarne snovi so tiste snovi, ki imajo eno ali več nevarnih lastnosti.

Nevarne lastnosti so: eksplozivnost, radioaktivnost, oksidativnost, vnetljivost, strupenost, jedkost, dražljivost, rakotvornost, mutagenost, nevarnost za okolje itd.

Od prvega julija 2011 zakon predvideva tudi ločevanje biorazgradljivih kuhinjskih odpadkov v rjavih posodah. Ti so namenjeni kompostiranju.

Posebni odpadki (zdravila, baterije, električna in elektronska oprema ipd. sodijo v posebne zbiralnike, ki so na posebnih mestih –na komunalnem odpadu, v lekarnah, trgovinah z baterijami, itd ...).

1.2 KAKO LOČUJEMO ODPADKE PRI MALICI

Za odpadke pri malici so lahko nameščene posebne posode:

- **oranžna** ali bela (organski ali bio odpadki). Ostanke so biološko razgradljivi. Sem sodijo tudi papirnati prtiči in brisače. Vanj odlagamo tudi olupke, ostanke kruha, salame, sira, slaščic in druge hrane.
V oranžno oz. belo posodo ne odlagajte tekočih ostankov hrane!!
Čaj, mleko in ostale mlečne jedi, ki jih pri obroku niste zaužili do konca, ostanejo v posodi (loncu).
Ostanke jogurta, skute, pudinga in desertov pustite v lončku, ki ga postavite v posodo z bio odpadki.
- **Rumena** manjša posoda (za kovinski pribor). Vanjo (tj. v posodo, kjer so bile čiste skodelice), vračate NEČISTI kovinski pribor, kot so: VILICE, ŽLIČKE, NOŽI, SKODELICE TER ZLOŽENE (prazne) JOGURTOVE LONČKE, LONČKE OD PUDINGA IN SKUTE. PVC embalažo, prazno kartonsko embalažo od mleka, soka in podobno, odvržemo v koš za smeti z **ZELEENIM** pokrovom.
- Vsa živila, ki so NEDOTAKNJENA (ČISTA), ostanejo na pladnju oziroma jih prestavite na pladenj (npr.: sadje, kruh, salame, siri ter vsi namazi, ki še ostanejo v servirni posodici).

Vir: http://www.os-tabor.si/portal/index.php?option=com_content&view=category&layout=blog&id=69&Itemid=104

Ali imate tudi v vaši šoli ločevanje urejeno na tak način?

2 VAJE – Odpadki

2.1 PREDELAVA NARAVNIH IN UMETNIH TKANIN

Vprašanje

Se naravne tkanine razgrajujejo hitreje od umetnih?

Preverimo!

Vzamemo:

- navadno poletno majico iz 100-odstotnega bombaža,
- stare najlonske ali hlačne nogavice,
- stare volnene kratke nogavice ali prejo,
- star pullover iz akrila ali poliestra,
- izberimo košček zemlje,
- vodo in
- steklen kozarec s pokrovom.

Postopek

- Tri kvadrate, velike po 10 cm, izreži iz vsakega oblačila.
- En kvadrat vsake tkanine zakoplji v zemljo in označi mesto, kamor si ga zakopal.
- En kos od vsake tkanine daj v vodo, ki si jo nalil v kozarce. S pokrovčki jih zapri. Kozarce postavi na sonce. En kos od vsake tkanine pa postavi na temno mesto.
- Po enem mesecu izkoplji zakopane tkanine, vzorce v kozarcih pa vzemi iz vode.
- Opazuj in zapiši, kaj si opazil!

Analiza in zaključki

- Katere tkanine so najbolj spremenile svoje lastnosti?
- Katero okolje je vplivalo na to, da se je tkanina spremenila?
- Lahko razložiš, zakaj?